

KD mei 2008

Dwaze vaders, Dwaze moeders, Dwaze samenleving

Enkele jaren geleden haalde een man in een Batmanpak op een hoog flatgebouw het landelijke nieuws. Niet veel later, tijdens een behandeling over scheidingsrecht in de Tweede Kamer, sprong een man van de publieke tribune en brak daarbij zijn beide enkels. Het waren twee dwaze vaders, die aandacht vroegen voor de positie van kinderloze vaders. Kinderloos in de zin dat ze de omgang met hun kinderen was ontzegd.

Ieder jaar worden er zo'n 1700 gerechtelijke procedures gevoerd over omgangsrecht, waarbij ongeveer 3400 kinderen betrokken zijn. En daar zijn de kinderen van niet-getrouwde ouders die scheiden niet bijgeteld. Volgens cijfers van het CBS verliest één op de vier kinderen het contact met één van de ouders, meestal de vader. In Nederland komen er ieder jaar ca. 15.000 kinderen bij die het contact met de vader en de familie van de vader verliezen. Er zijn dus tienduizenden vaders die hun kinderen niet meer zien en volgens deze vaders is dat een schending van één van de rechten van de mens, dat is vastgelegd in het Europese Verdrag van de Rechten van de Mens. Daarin staat dat een wederzijds gewaarborgd familieleven met kinderen, met zelfbeschikking over de wijze van invulling daarvan, zonder enige inmenging van de overheid een fundamenteel recht is.

De verhalen die op de verschillende sites te lezen zijn, waaronder die van de Dwaze Vaders, zijn zondermeer schrijnend. Het levert alleen 'verscheurde kinderen, verbitterde moeders en verloren vaders op', zoals een titel luidt van een van die verhalen. Dat het schrijnend is zegt ook het getal van 150.000 vaders die dit tot nu toe is overkomen en waar ieder jaar duizenden vaders bijkomen. En dat terwijl in de Nederlands wet staat dat omgang na de scheiding verplicht is en ouders allebei recht hebben op voortzetting van hun relatie met de kinderen. Dat dit recht niet wordt nageleefd geeft aan dat er iets mis is met de manier waarop de wet wordt uitgevoerd. Maar ook dat het mis is met de wijze waarop vaders en moeders met problemen die er rondom een scheiding zijn omgaan. In zeer veel gevallen moet de rechter er opnieuw aan te pas komen als er moeilijkheden ontstaan tussen de beide ouders over de omgang met de kinderen. En in veel gevallen stelt de rechter de moeder in het gelijk en kan een vader het recht worden ontzegd zijn kinderen te zien. Maar ligt het aan ons rechtssysteem dat het in zoveel gevallen misgaat met de toewijzing van kinderen, aan de beide ouders of aan onze manier van samenleven? De cijfers geven aan dat het in deze tijd een moeilijke opgave om is een gezin te hebben, maar tevens dat er iets is scheefgegroeid in onze samenleving. Dit gaat zeker op als je uitgaat van een oude wet die zegt dat als één persoon van de familie ziek is, de hele familie ziek is. Die ene persoon is doorgaans het meest gevoelig voor frustratie en onuitgesproken boosheid in de familie en maakt dat zichtbaar. Je kunt stellen dat de frustratie en boosheid die bij families

binnenskamers wordt gehouden, door de dwaze vaders en moeders wordt gedragen. Zij maken de last die tegenwoordig op iedere ouder drukt om aan van alles te moeten voldoen zichtbaar. En die last betreft niet alleen de opvoeding, maar die ligt er ook naar elkaar. Iedere moeder moet niet alleen moeder zijn, maar ook minnares, zelfstandig, ambitieus, werkend, zorgzaam, liefdevol en begrijpend. En vaders moeten niet alleen hun zachte vrouwelijke kant hebben ontwikkeld, maar moeten daarnaast sterk zijn, potent, ambitieus, met de tijd meegaan, richting gevend, zorgzaam en lief. En de kinderen zal het aan niets ontbreken.

Wat is er aan de hand als moeders overgaan tot de draconische maatregel de vader de omgang met zijn kinderen te ontzeggen? Waar is het dan misgegaan? Bij de ouders zelf of misschien ook aan onze manier van samenleven, die de laatste twintig jaar is veranderd? Als je naar ons 'samen-leven' kijkt dan is daar een aantal zaken veranderd die de druk op het familieleven groot maakt. Zo is er weinig buurtleven meer waar mensen elkaar bijstonden als het moeilijk was, zijn de families veel kleiner geworden en is de kerk nagenoeg uit het leven van mensen verdwenen. En hoe je ook over het laatste mag denken, al deze sociale vangnetten bestaan voor veel families niet meer. Men is nu aangewezen op het creëren van een eigen netwerk met vrienden en ouders die je op de school van de kinderen ontmoet. Het vereist ook een andere houding, dan de vanzelfsprekendheid van het hebben van een grote familie of een buurt waar je je hele leven woont. Een van de oorzaken is onze sterke behoefte aan privacy en individualiteit, die enigszins is doorgeslagen. Nu we onze individualiteit hebben bevochten en verkregen, zouden we op het gebied van samenleven veel kunnen leren van de oude volkeren, waar de sociale samenhang groot was. Waar moeders bijvoorbeeld moeder voor alle kinderen waren en niet alleen voor hun eigen kind. Waar kinderen veel vrijer werden gelaten en de familie niet een op zichzelf staand 'bedrijf' is. We zouden kunnen leren van een samenleving waar kinderen niet werden geslagen omdat men ervan overtuigd was dat die kinderen hun kinderen ook zouden gaan slaan. Waar kinderen tot hun zevende jaar of soms zelf tot hun pubertijd geen verplichtingen hadden. Waar kinderen elkaar en met ondersteuning van alle leden van de stam werden opgevoed en alles leerden wat ze moesten weten om volwaardig lid van de gemeenschap te worden. Dat meisjes en jongens een initiatie ondergingen op het moment dat ze volwassen werden, waarmee de volwassenen blijk gaven van het grote belang dat ze aan deze stap hechtten. Dat in zo'n gemeenschap de ouderen werden gerespecteerd om hun levenservaring en wijsheid. We zouden opnieuw kunnen leren wat samenleven in een gemeenschap betekent voor onszelf en onze kinderen. Binnen een dergelijke samenleving is alles vertegenwoordigd en wordt er niets buitengesloten. Als iedereen binnen een gemeenschap er mag zijn, kan er harmonie ontstaan, of dat nu een gezin is of een samenleving.

Een moeder die de vader verhindert zijn kinderen te zien moet diep zijn gekwetst, is mijn overtuiging, als ze het welzijn van haar kinderen op het spel zet door haar ex-man zo te behandelen. Maar een vader moet net zo gekwetst zijn, als hij niet in staat is de problemen die er zijn op een vreedzame en volwassen manier aan te gaan. Ook al wordt er

tegenwoordig veel van vaders gevraagd en ze hun positie als opperwezen kwijt zijn, wat nog steeds de nodige verwarring veroorzaakt. Want vaders moeten ook hun vrouwelijke kant ontwikkelen en tegelijkertijd sterk zijn en richting geven. Hun vaders hebben het ze niet geleerd hoe dat moet. Dat moeten mannen en vaders nu zelf uitvinden. De reflex die een man van nature heeft als het moeilijk is of als er gevaar dreigt, is om te verharderen. Hij spant al zijn spieren om terug te slaan of zich te verdedigen. Deze reflex omdraaien, in deze tijd waar vrouwen hun mannelijke kant hebben ontwikkeld en het vechten van mannen hebben afgekeken, is uiterst lastig. En toch is dat wat er nu nodig is; dat mannen in hun relatie tot hun vrouwen zacht kunnen blijven, in contact kunnen blijven, ook na een scheiding. Als dat namelijk gebeurt zal een vrouw en moeder niet overgaan tot het ontzeggen van het ouderschap voor de vader. Dat wil zeggen, als niet al tijdens het huwelijk men alle twee tot steen is verworden. Mannen moeten leren om met die twee kanten in zichzelf om te gaan, net zoals vrouwen dat ook moeten. Daar doet deze tijd een appèl op. Mannen kunnen daarvoor terecht bij veel organisaties zoals Compadres, Mannen Event, Magie van Mannen Samen en Center Educatif in Frankrijk, waar initiaties voor vaders en zonen plaatsvinden, waar mannen en zonen onderling leren hun hart (weer) te openen en tegelijkertijd de kracht van mannen te ervaren. Mannen en zonen kunnen dit alleen van elkaar leren. Dat geldt vooral om te leren opener te worden en het vrouwelijke in onze wereld liefdevol en met respect te benaderen. Dit is voor veel mannen een moeilijke opgave, maar wat het welzijn van henzelf, de vrouwen en hun kinderen ten goede zal komen. Als je in staat bent het mannelijk en het vrouwelijk in jezelf te verenigen, daarnaar te kijken en daaraan te werken, zullen er geen verscheurde kinderen, verbitterde moeders en verloren vaders meer bijkomen, zo is mijn overtuiging.

Jos Kester
www.spiritcompany.org